

допоможе їй скоріше інтегруватися в Європейський простір.

Список використаних джерел

1. Збитки, завдані українському бізнесу внаслідок російської агресії, оцінюються в \$13 млрд. KSE. 2023. 26 січ. URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zbitki-zavdani-ukrayinskomu-biznesu-vnaslidok-rosiyskoyi-agresiyi-otsinyuyutsya-v-13-mlrd/>.
2. Безробіття в Україні в період повномасштабної війни. CID. 2023. 14 лют. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/bezrobittya-v-ukrayini-v-period-povnomasshtabnoyi-viyny>.
3. Офіційний сайт Міністерства Фінансів України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi>.
4. Інвестиційна діяльність в Україні після повномасштабного вторгнення в Україну. Економіка та суспільство. 2023. №48, С.56–71.
5. Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19.03.1996 № 93/96 - ВР. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/93/96-вр>.
6. Караван, Н. А. Класифікація інвестицій та обґрунтування вибору критеріїв їх ефективності. Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 1, С.13–17.
7. Коваленко О. Історичний момент: найбільша інвестиційна компанія світу допоможе Україні. URL: <https://www.unian.ua/economics/finance/naybilsha-v-sviti-investkompaniya-blackrock-dopomozhe-vidnoviti-ukrajinu-12246471>.
8. Шевчук С. «Розумне» закінчення війни, 5–10 років на повноцінний запуск та \$10 млрд інвестицій. BlackRock показала перші деталі спеціального фонду для України. Як він працюватиме. URL: <https://forbes.ua/money/rozumne-zakinchennya-viyni-5-10-rokiv-na-povnotsinniy-zapusk-ta-10-mlrd-investitsiy-blackrock-pokazala-pershi-detali-spetsialnogo-fondu-dlya-ukraini-yak-vin-pratsyuvatime-06072023-14664>.
9. Інвестиції в Україну та відновлення економіки. URL: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=62bfd716-8665-4a4c-9e2d-6325ba53b3c8&title=InvestitsiiVUkrainuTaVidnovlenniaEkonomiki>.

УДК 338.1

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ ЯК ФАКТОР УСПІХУ СУЧАСНИХ КОМПАНІЙ

Косінцева П. Ю., аспірантка
Український державний університет
залізничного транспорту,
Харків, Україна

Процес глобалізації, технологічний прогрес та швидкий потік інформації призводять до того, що компанії-конкуренти часто схожі одна на одну з точки зору використовуваних ресурсів, співпраці з постачальниками, способів взаємодії з клієнтами тощо. Виявляється, що традиційні джерела успіху, такі як продукт, технологічний процес і доступ до фінансових

ресурсів, поступаються місцем нематеріальним ресурсам компанії, які стають вирішальними з точки зору конкуренції.

Дійсно, з поширенням і комерціалізацією виробничих факторів зростає значення таких факторів як індивідуальність та унікальність, які шукають у нематеріальних ресурсах. Інтелектуальний капітал стає найціннішим ресурсом будь-якої організації. Дослідники та експерти стверджують, що зараз це ключовий фактор інновацій, зростання та успіху в бізнесі.

Найбільш поширеними компонентами інтелектуального капіталу є: людський капітал (знання, навички, особисті якості та досвід людей, які працюють в організації); організаційний капітал (управлінська структура і відносини всередині організації); ринковий капітал (відносини з клієнтами, навколишнім середовищем, імідж компанії в оточенні тощо).

Ступінь усвідомлення важливості інтелектуального капіталу залежить від виду діяльності та галузі, в якій працює компанія. Концепція інтелектуального капіталу передбачає відхід від концентрації уваги на фінансових та матеріальних ресурсах організації, натомість більша увага приділяється нематеріальним ресурсам, таким як знання та досвід мотивованих і відданих співробітників, репутація компанії та потенціал розвитку самої компанії. Точна ідентифікація складових інтелектуального капіталу дозволяє краще зрозуміти його сутність і вжити заходів для збільшення його потенціалу, тим більше, що всі складові інтелектуального капіталу тісно пов'язані між собою і його сила походить від інтеграції та взаємодії різних елементів. Для ефективної роботи людського капіталу необхідний організаційний капітал, оскільки ринковий капітал без підтримки людського та організаційного капіталу не призведе до зростання інтелектуального капіталу. Навіть найкращий бренд чи торгова марка не принесуть успіху компанії, якщо її працівники не розвиватимуть свої навички або якщо в компанії відсутня правильна організаційна структура чи інноваційна інфраструктура. Впровадження концепції управління інтелектуальним капіталом в компанії – складний процес, який вимагає не тільки значних фінансових ресурсів, але й належної компетентності та готовності до розвитку та змін.

Основним бар'єром на шляху впровадження та розвитку інтелектуального капіталу в компанії є специфіка його складових. Цей капітал базується на активах, які важко піддаються кількісній оцінці, що, з одного боку, є перевагою в конкурентній боротьбі, але, з іншого боку, створює труднощі в ефективному управлінні ним. Крім того, інвестиції в нематеріальні ресурси передбачають витрати в короткостроковій перспективі, і лише в довгостроковій перспективі вони дають можливість отримати прибуток. Це призводить до зниження поточної прибутковості, що не завжди добре сприймається інвесторами, зацікавленими в короткострокових прибутках. Варто також відзначити існування додаткового бар'єру, пов'язаного з управлінням інтелектуальним капіталом, а саме це його захист, бо існуюче законодавство в багатьох країнах ще недостатньо розвинене, щоб забезпечити безпеку утримуваних нематеріальних ресурсів.